

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління потенціалом та розвитком підприємства»

Ступінь освіти	Бакалавр
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітня програма	«Менеджмент»
Тривалість викладання	13 чверть
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
лекції	4 години,
практичні	2 години
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=3106>

Кафедра, що викладає Менеджменту

Консультації: за окремим розкладом, оприлюдненим на сторінці кафедри

Викладач:

Саннікова Світлана Федорівна

доцент, кандидат технічних наук, доцент кафедри менеджменту

Персональна сторінка:

<https://surl.li/onxxnw>

Е-пошта:

Sannikova.s.f@nmu.one

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Управління потенціалом та розвитком підприємства» вивчає загальні і окремі закономірності, що діють в складних організаційних системах, організаційні відносини, тобто закономірності, що формують зв'язки і взаємодії між різними цілісними утвореннями та їх структурними складовими. Опанування дисципліни «Управління потенціалом та розвитком підприємства» дозволяє здобувачам вищої освіти оволодіти знаннями та навичками з управління потенціалом підприємства та забезпечення його розвитку, щоб ефективно досліджувати і розв'язувати актуальні соціально-економічні проблеми. Вивчення дисципліни «Управління потенціалом та розвитком підприємства» дозволить менеджерам ефективно управляти потенціалом та розвитком підприємства у мінливих умовах сучасного ринкового соціально-економічного середовища; розробляти модель формування потенціалу підприємства, здійснювати оцінку конкурентоспроможності потенціалу підприємства, оцінювати вартість потенціалу підприємства на основі методів витратного, порівняльного, результатного підходів, оцінювати розвиток підприємства.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування компетентностей щодо закономірностей, принципів і особливостей управління забезпеченням конкурентоспроможності потенціалу і розвитком підприємства.

Завдання курсу:

- навчити здобувачів вищої освіти закономірностям, принципам й особливостям управління потенціалом та розвитком підприємства;
- вивчити новітні методи і засоби ефективного управління формуванням потенціалу підприємства, забезпеченням його конкурентоспроможності і розвитком підприємства;
- опанувати методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства;
- навчити здобувачів вищої освіти теоретичним основам та методичним підходам до оцінки потенціалу підприємства;
- набути навички оціночної діяльності як необхідної складової раціонального управління розвитком потенціалу підприємства;
- опанувати основи управління розвитком підприємства.

3. Результати навчання:

Дисциплінарні результати навчання:

- знати сутність та елементи потенціалу підприємства, підходи до його формування;
- застосовувати методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства;
- знати методи оцінювання потенціалу підприємства та визначення його вартості й використовувати їх на практиці;
- розуміти сутність управління розвитком підприємства, оцінювати розвиток підприємства.

4. Структура курсу

Вид заняття	Внесок в загальну оцінку, %
ЛЕКЦІЇ	
1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства	
1.1. Сутнісно-змістовна еволюція терміну «потенціал»	
1.2. Загальна характеристика потенціалу підприємства	
1.3. Структура потенціалу підприємства	
1.4. Графоаналітична модель оцінки потенціалу підприємства	
2. Формування потенціалу підприємства	
2.1. Потенціал підприємства як економічна система	
2.2. Загальні підходи щодо формування потенціалу підприємства	
2.3. Основні фактори та передумови формування та розвитку потенціалу підприємства	
2.4. Методичні та організаційно-економічні засади формування потенціалу підприємств	
3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	
3.1. Сутність та рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства	
3.2. Діагностика конкурентних сил	
3.3. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства, їх класифікація	

3.4. Стисла інтерпретація окремих методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства	
3.5. Фактори підвищення конкурентоспроможності потенціалу підприємства	
4. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства	
4.1. Особливості потенціалу підприємства як об'єкта оцінки	
4.2. Оцінка потенціалу підприємства: процес, механізм і цілі	
4.3. Поняття вартості, її модифікації, формування вартості потенціалу підприємства	
4.4. Принципи оцінки потенціалу підприємства	
5. Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства	
5.1. Методичний інструментарій оцінки вартості потенціалу підприємства	
5.2. Основні методичні підходи до оцінки вартості потенціалу підприємства	
6. Оцінка вартості потенціалу підприємства	
6.1. Методи доходного підходу (методи результатної оцінки) оцінки вартості потенціалу підприємства	
6.2. Методи порівняльного підходу оцінки вартості потенціалу підприємства	
6.3. Методи витратного підходу (майнові методи) оцінки вартості потенціалу підприємства	
6.4. Переваги та недоліки підходів до оцінки потенціалу підприємства	
7. Управління розвитком підприємства	
7.1. Сутність, види і фактори розвитку підприємства	
7.2. Характеристика процесу управління розвитком підприємства, його стимулювання	
7.3. Особливості управління розвитком підприємства для активізації економічної, екологічної і соціальної складових та залучення у досягнення цілей сталого розвитку	
7.4. Управління розвитком підприємств в контексті розвитку галузей на вітчизняному і світовому рівнях	
7.5. Оцінка розвитку підприємства	
<i>Поточна лекційна контрольна робота (за темами 1-7)</i>	50
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
1 Сутність і структура потенціалу підприємства; побудова графоаналітичної моделі оцінки потенціалу підприємства	
<i>Поточна практична контрольна робота № 1(за темою 1)</i>	8
2 Формування потенціалу підприємства і розрахунок його сукупної вартості згідно з методикою вартісної оцінки розміру складових елементів	
<i>Поточна практична контрольна робота № 2(за темою 2)</i>	8
3 Конкурентоспроможність потенціалу підприємства, її оцінювання	
<i>Поточна практична контрольна робота № 3(за темою 3)</i>	8
4 Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства, застосування методичного інструментарію оцінки	
<i>Поточна практична контрольна робота № 4(за темою 4)</i>	8
5 Оцінювання вартості потенціалу підприємства на основі методів	

витратного, порівняльного, результатного підходів	
<i>Поточна практична контрольна робота № 5(за темою 5)</i>	10
6. Управління розвитком підприємства для активізації складових сталого розвитку і в контексті розвитку галузей. Оцінювання розвитку підприємства	
<i>Поточна практична контрольна робота № 6(за темою 6)</i>	8
Загальна кількість	100

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Програмний пакет MS Office 365 (зокрема додаток Teams з можливістю використання web-камери та мікрофона), дистанційна платформа Moodle та корпоративна пошта (активованій акаунт університетської пошти student.i.p@nmu.one на Ofic365).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. **Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти** за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, що набрана кількість балів за поточною успішністю складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами складання поточної лекційної контрольної роботи (за темами 1-7), яка містить 25 тестових закритих запитань з однією правильною відповіддю. Правильна відповідь тестового завдання оцінюється у 2 бали. Загалом за поточною лекційною контрольною роботою можна отримати **максимум 50 балів** (див. таблицю розділу 4), тобто 50 % від оцінки за дисципліну.

Практична частина оцінюється за результатами складання шести поточних практичних контрольних робіт, кожна з котрих передбачає виконання розрахункового завдання у письмовому вигляді. Практичні контрольні роботи № 1,2,3,4,6 оцінюються максимально по 8 балів, практична контрольна робота № 5 - у 10 балів (див. таблицю розділу 4). Загалом за шістьма поточними практичними контрольними роботами можна отримати **максимум 50 балів**, тобто 50 % від оцінки за дисципліну.

Практичні роботи оцінюються експертно на основі еталонів рішень з використанням загальних критеріїв стосовно оцінювання рівня сформованості результатів навчання, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей. Критеріями оцінювання розрахункового завдання є:

- правильність розв'язання;

- логічна послідовність і повнота викладення результатів (наведення формул, представлення розрахунків і результатів обчислень);
- формулювання обґрунтованих висновків;
- самостійність виконання..

Кількість балів за виконання кожного розрахункового завдання, визначається згідно з еталоном з використанням таких критеріїв:

а) за практичними роботами № 1,2,3,4,6:

- 8 балів – відповідність еталону;
- 6 балів – відповідність еталону з незначними помилками;
- 4 бали – часткова відповідність еталону, наявні суттєві помилки;
- 2 бали – значна невідповідність еталону, завдання частково зроблено;
- 0 балів – завдання повністю не відповідає еталону або не зроблено або виконано не самостійно.

б) за практичною роботою № 5:

- 10 балів – відповідність еталону;
- 8 балів – відповідність еталону з незначними помилками;
- 6 балів – часткова відповідність еталону, наявні суттєві помилки;
- 4 бали – часткова відповідність еталону з грубими помилками;
- 2 бали – значна невідповідність еталону, завдання частково зроблено;
- 0 балів – завдання повністю не відповідає еталону або не зроблено або виконано не самостійно.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (залік)** під час тижня контрольних заходів.

Залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частин курсу. Залік є письмовим і відбувається згідно з прийнятим в університеті форматом навчання в очній або в дистанційній формі (на платформі Moodle у сполученні з використанням корпоративної пошти в MS Офіс365). При дистанційній формі складання заліку тестування проводиться на платформі Moodle, а завдання практичної частини надсилаються на корпоративну поштову скриньку здобувача, який по завершенні заліку повертає фото рукописних відповідей на корпоративну пошту викладача. При обох формах складання заліку структура залікового комплексного білета є ідентичною: теоретична частина передбачає виконання 25 тестових завдань закритої форми з однією правильною відповіддю, яка оцінюється у 2 бали (максимально разом 50 балів), та практична частина, що містить два практичні розрахункові завдання, кожне з яких оцінюється максимум у 25 балів (разом 50 балів). Практичні завдання оцінюються експертно на основі еталонів рішень з використанням загальних критеріїв стосовно оцінювання рівня сформованості результатів навчання, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей. Критеріями оцінювання практичного завдання є:

- правильність розв'язання;
- логічна послідовність і повнота викладення результатів (наведення формул, представлення розрахунків і результатів обчислень);
- формулювання обґрунтованих висновків;

– самостійність виконання.

Кожне практичне розрахункове завдання оцінюється максимально у 25 балів, причому:

- 25 балів – відповідність еталону;
- 20 балів – відповідність еталону з незначними помилками;
- 15 балів – часткова відповідність еталону, наявні суттєві помилки;
- 10 балів – часткова відповідність еталону з грубими помилками;
- 5 балів – значна невідповідність еталону, завдання частково зроблено;
- 0 балів – завдання повністю не відповідає еталону або не зроблено або виконано не самостійно.

Отримані бали за закриті тести та практичні завдання додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується Кодексом академічної доброчесності НТУ «ДП» <https://surl.li/rvagvu> та Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату НТУ «ДП» <https://surl.li/qjszsz>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація, залучення до виконання завдань третіх осіб), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану корпоративну університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання. Поточні контрольні роботи можуть бути виконані не у встановлені терміни тільки в разі наявності у здобувача вищої освіти поважних причин (наприклад, лікарняний). Перескладання поточних контрольних робіт не передбачено.

Перескладання заліку відбувається в разі раніше отриманої незадовільної оцінки у терміни, встановлені наказом по університету. Перескладання заліку задля підвищення оцінки неприпустиме (за виключенням випадків, передбачених Положенням про організацію освітнього процесу в НТУ «ДП»).

7.4. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Бонуси. Здобувачі вищої освіти, які проявляють активність на заняттях (відповідають на запитання, приймають участь у обговореннях, дискусіях тощо) отримують додатково до 5 балів до результатів оцінювання до підсумкової оцінки..

7.6. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на університетські поштові скриньки та/або іншими каналами з'язку. Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності здобувача, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Управління потенціалом та розвитком підприємства».

8. Рекомендовані джерела інформації

- 1 Березін О. В., Дуда С. Т., Міценко Н. Г. Управління потенціалом підприємства: навч. посібник. К. : Каравела. 2019. 308 с.
- 2 Воронков О. О. Потенціал і розвиток підприємства : конспект лекцій. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 133 с.
- 3 Воронько-Невіднича Т., Коваль О., Колода О. Управління розвитком підприємства як необхідна умова досягнення цілей сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 25. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-80>
- 4 Гарафонова О., Онищенко О., Яценко І. Особливості управління розвитком бізнес-організацій в сучасних українських умовах. *Development Service Industry Management*. 2023. № 3. С. 6–11. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2023-3\(1\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2023-3(1))
- 5 Голобородько А. Ю. Сутність економічного розвитку підприємства. *Проблеми економіки*. 2022. №4. С. 140–147. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-4-140-147>
- 6 Ємельянов О. Ю. Показники оцінювання економічного розвитку підприємств та носіїв його потенціалу. *Grail of Science*. 2022. № 18–19. С. 29–33. URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/article/view/502> DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.26.08.2022.03>
- 7 Завора О. М. Потенціал підприємства: сутність та ідентифікація його складових. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 66. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-70>
- 8 Заїка О., Ткаченко В. Управління розвитком підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-55>
- 9 Зибарева О., Шилепницький П. Характеристика складових потенціалу конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-85>
- 10 Ivanova M., Sannikova S., Varyanichenko O., Kharin S., Voichenko M., Riabyk H. Statistical methods for managing risks in planning foreign economic and logistics activities for sustainable development of the enterprise. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2024. Том 3. № 56. С. 241-256. DOI:10.55643/fcaptp.3.56.2024.4380
- 11 Ivanova M., Shvets V., Varyanichenko O., Sannikova S. Acquisition of value-based competencies for effective management of training of specialists. *Management and entrepreneurship: trends of development*. 2022. ISSUE 1(19), pp.44-57. Available at: <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2022-1/19-04> DOI 10.26661/2522-1566/2022-1/19-04
- 12 Іванова М. І., Швець В. Я., Саннікова С. Ф., Варяниченко О. В., Бардась А. В. Соціальна відповідальність як ключова компетенція забезпечення сталого розвитку підприємств. *Бізнес Інформ*. 2023. №3. С. 176–186. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-176-186>
- 13 Ivanova M. V., Sannikova S. F. Industrial technologies: market adaptation potential. *Економічний вісник ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»*. 2019. № 1 (9). С. 79–86. URL: <http://ek-visnik.dp.ua/wp-content/uploads/pdf/2019-1/Ivanova.pdf>

- 14 Іванова М. І., Варяниченко О. В., Саннікова С. Ф., Фаїзова С. О. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. *Економічний часопис – XXI*. 2018. № 173 (9 – 10). С. 26–31. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V173-04>
- 15 Іванова М. І., Саннікова С. Ф., Трифонова О. В., Усатенко О. В., Швець Л. В. Мотивація персоналу міжнародних проєктів для забезпечення конкурентоспроможності підприємства з використанням статистичних та економетричних методів. *Бізнес Інформ*. 2024. № 5. С. 345–356. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-5-345-356>
- 16 Ivanova, M., Varyanichenko, O., Sannikova, S., Tryfonova, O., & Bohach, K. Development of directions for increasing the efficiency of innovation management taking into account decarbonization trends in the context of international cooperation. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2025. №1(13 (133)). P. 6–16. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2025.321964>
- 17 Коломієць Л. В. Стратегія сталого розвитку: навч. посібник. Кропивницький: ЦНТУ, 2019. 126 с.
- 18 Кузнєцова Т. В., Красовська Ю. В., Подлевська О. М. Управління потенціалом підприємства: навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2017. 196 с.
- 19 Кулакова С. Ю., Міняйленко І. В. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Економіка підприємства». Полтава: ПолтНТУ, 2015. 214 с.
- 20 Кулакова С. Ю., Міняйленко І. В. Потенціал і розвиток підприємства: навчально-методичний посібник до самостійного вивчення дисципліни для студентів напряму підготовки «Економіка підприємства» усіх форм навчання. Полтава: ПолтНТУ, 2017. 197 с.
- 21 Повстяний Г. В. Дослідження структури та класифікація видів потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9910>. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.1.202
- 22 Sannikova S. F. Features of interaction of environmental factors of an organization. *Економічний вісник ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»*. 2021. № 1 (13). С. 104–112. DOI: 10.32434/2415-3974-2021-13-1-104-112
- 23 Степаненко Т. О. Теоретичні та методичні засади сталого розвитку підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2020. 31 (70). № 6. С. 136–141.
- 24 Таранюк Л. М. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник. Суми : Видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1». 2016. 278 с.
- 25 Трифонова О. В., Варяниченко О. В., Саннікова С. Ф. Бюджетне планування зовнішньоекономічної діяльності як чинник економічної ефективності управління потенціалом та розвитком підприємства. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 8. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14792467>
- 26 Управління сталим розвитком промислового підприємства : теорія і практика : колективна монографія / За ред. д. філософ. н., проф. В. Г. Воронкової, д. е. н., проф. Н. Г. Метеленко. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика». 2021. 588 с.
- 27 Харін С., Папіж Ю., Саннікова С. Дуальна логістична модель у менеджменті енергетики Німеччини. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-54>
- 28 Хачатрян В. В. Потенціал підприємства: сутність та економічний зміст. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 4, Том 3. С. 261–264.
- 29 Хоменко І., Волинець Л., Горобінська І. Організаційно-економічний механізм функціонування і розвитку підприємств. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 1. С. 86–92. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-1-11>